

3.2.1 סובסידיארייות (שירותיות) ואחריות כוללת

סובסידיארייות:

- מה שהפרט, המשפחה, קבוצות וארגונים יכולים לבצע באופן עצמאי, לא יועבר לטיפול של ערכאה גבוהה יותר או של המדינה.
- עקרון זה כולל את חובתה של המדינה לתמוך כלכלית, במידת הצורך, ביחידות הקטנות יותר כדי שתוכלנה לפעול.
- בהקשר של שירותי הרווחה לילדים ונוער, הסובסידיארייות מתייחסות למתן עדיפות מותנית לגופים הציבוריים בכל הנוגע למתן השירותים (סעיף 4 פסקה 2 בספר החוקים הסוציאלי השמיני).

אחריות כוללת של רווחת הילדים והנוער במגזר הציבורי:

- לפי ספר החוקים הסוציאלי השמיני, הגופים הציבוריים לרווחת הנוער "יישאו באחריות כוללת" למילוי תפקידיהם של שירותי הרווחה לילדים ונוער, "לרבות האחריות לתכנון" (סעיף 79 פסקה 1 בחוק).
- תוטל עליהם גם האחריות העקרונית להבטיח את איכות השירות, במיוחד בכל הנוגע לשמירה על זכויות הילדים במסגרות ולהגנה עליהם מפני אלימות (סעיף 79א בחוק).

3.2.1 סובסידיארייות (שירותיות) ואחריות כוללת

עקרון מדינת הרוחה, המעוגן בסעיף 20 פסקה 1 לחוק היסוד ("הרפובליקה הפדרלית של גרמניה היא מדינת רווחה דמוקרטית") (ראו סקופית 1.2.2), הוא הבסיס הערכי של המערך החברתי-פוליטי בגרמניה. כתנאי הכרחי להבטחת כבוד וחירותיו של הפרט במדינת החוק, מטרת העיקרון הנ"ל היא להביא צדק חברתי לילד מימוש. מטיל על המדינה להעניק סיוע לפרט ולדאוג למניעת אי-שוויון חברתי בקרב קבוצות מוחלשות. כמו כן, כאחד מעקרונות היסוד של המדינה, עקרון מדינת הרוחה מהווה גם בסיס לפרשנות לחקיקה בהתאם לחוקת גרמניה.

כל הכוחות החברתיים שותפים למימוש סדר חברתי צודק, כאשר המטרה היא לספק תמיכה לרווחתם של אלו הזקוקים לעזרה.

אחד העקרונות העומדים בבסיס האינטראקציה הזו הוא עקרון הסובסידיארייות (שירותיות). במילים פשוטות, כל מה שהפרט, המשפחה, קבוצות וארגונים יכולים לבצע באופן עצמאי, לא יועבר לטיפול של ערכאה גבוהה יותר או המדינה. העקרון הנ"ל בא להבטיח את ההכרה והשימוש בכישורים ובאחריות של כל פרט או קבוצה. בה בעת, העקרון מגדיר את חובתה של המדינה לתמוך כלכלית, במידת הצורך, ביחידות הקטנות והפרטיות הללו כדי שתוכלנה לפעול. מתוקף ההכרה ביוזמות חברתיות, הגדרות מעקרון הסובסידיארייות, ניתנת לאזרח הזקוק לעזרה גם הזכות לבחור – זכות ששורשיה בזכויות החוקתיות. חוקרת כבוד האדם, החירות האישית והחופש להתפתחות על פי אישיותו ומצפנו.

סעיף 4 פסקה 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (SGB VIII) דורש שיתוף פעולה הדדי בין הגופים הציבוריים והעצמאיים של רווחת הילדים והנוער. סעיף 4 פסקה 2 בחוק מתייחס לעקרון הסובסידיארייות וקובע כי שירותי ילדים ונוער במגזר הציבורי חייבים להימנע מפעולה "בכל מקום בו קיימים מוסדות, שירותים ואירועים מתאימים המופעלים או יכולים להיות מוקמים תוך זמן קצר על ידי גופים עצמאיים מוכרים". עם זאת, מאחר שהגופים הציבוריים מחויבים על פי חוק להבטיח את מתן השירותים, הם יכולים, ובמידת הצורך, חייבים לנקוט באמצעים משלימים על מנת להבטיח מענה לצרכים הקיימים.

הגופים במגזר הציבורי רשאים להתלות את התמיכה "במוסדות, בשירותים ובאירועים" של הגופים העצמאיים בכך שהשירותים יוצעו "בהתאם לדרישות התכנון של רווחת נוער ובהתאם לעקרונות הנזכרים בסעיף 9" (סעיף 80 פסקה 2 בחוק).

הגופים הציבוריים נושאים גם באחריות כוללת למילוי כל תפקידי הרווחה המוגדרים בספר החוקים הסוציאלי השמיני, לרבות באחריות לתכנון השירותים (סעיף 79 בספקה 1 בחוק). לפיכך, הדרישה לקבלת סיוע ותמיכה מופנית בדרך כלל לגופים הציבוריים של רווחת הילדים והנוער.

יתרה מכך, בהקשר של מילוי כל תפקידיה של רווחת הילדים והנוער, סעיף 79א בחוק מחייב את הגופים הציבוריים להמשיך ולפתח, ליישם ולבחון באופן קבוע "עקרונות וקני מידה להערכת איכות השירות ולנקיטה באמצעים הולמים להבטחת האיכות". המאפיינים להבטחת האיכות כאמור כוללים, בין היתר, במפורש (סעיף 79א בחוק):
• שמירה על זכויות הילדים במסגרות.
• הגנה על ילדים מפני אלימות.
• ימילוי התפקידים תוך דאגה להכלה ושילוב הצרכים הספציפיים של צעירים עם מוגבלויות.

לקריאה נוספת

Klie, Thomas (2021): Subsidiarität. In: Amthor, Ralph-Christian/Goldberg, Britta/Hansbauer, Peter/Landes, Benjamin/Wintergerst, Theresia, Weinheim, p. 902 f. neue caritas spezial: Subsidiaritätsprinzip; Heft 1, März 2017.